

It's My Future

An e-learning module

„See on minu tulevik“ Õpetaja juhend digitaalse õppematerjali kasutamiseks programmis „Mina ja ettevõtlus“

See projekt on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusel. Publikatsioon kajastab ainult autori vaateid ning Euroopa Komisjon ei ole vastutav siin sisalduva informatsiooni kasutamise eest

See on minu tulevik

SISUKORD

Õppematerjali tutvustus	3
Seosed riikliku õppekavaga	4
„See on minu Tulevik” viis osa.....	5
1. Kellest võib saada ettevõtja?	5
2. Arva ära äriidee!	5
3. Kuidas kõik algas?.....	6
4. Loo oma ettevõtja	6
5. Kokkuvõte	7
Jätka töötamist programmiga „Mina ja ettevõtlus“	8
Soovitused lisategevusteks	9
Ettevõtjaga kohtumine	9
Naised ettevõtluses	9
Sotsiaalsed ettevõtjad	9
Kutsuge klassi õpilasfirma.....	9

Õppematerjali tutvustus

See digitaalne juhend on mõeldud peamiselt sissejuhatuseks Junior Achievement'i programmi „Mina ja ettevõtlus“ õppematerjalile ja rakendatav ka programmi teiste teemade juures. „Mina ja ettevõtlus“ on suunatud põhikooli lõpuklasside õpilastele, seda on võimalik kasutada ka töös vanemate või nooremate klasside õpilastega.

Digitaalse sissejuhatuse eesmärgiks on tutvustada õpilastele mõistet „**ettevõtja**“.

Õpilased õpivad tundma ettevõtja omadusi ja seda, et kõik võivad olla ettevõtjad. Samuti tutvutakse Eesti noorte ettevõtjate ja nende konkreetsete oskuste ja iseloomujoontega. Lõpptulemusena on õpilastel võimalus analüüsida enda tugevusi ja ettevõtlikkust ning kuidas neid rakendada.

Selle õppematerjali kaudu omandavad õpilased teadmisi erinevat tüüpi ettevõtjate kohta, kuidas märgata vajadusi, mõelda välja uusi ideid ning esitleda ennast ja enda ideid. Samuti harjutavad õpilased seda, kuidas enda võimetesse uskuda.

Õpilased võivad töötada digiõppe materjaliga iseseisvalt või klassis koos teiste õpilastega. Nad õpivad tundma ennast ja enda ettevõtlikke oskusi viies osas:

1. Kes võib olla ettevõtja?
2. Arva ära äriidee?
3. Kuidas kõik algas?
4. Loo oma ettevõtja
5. Aeg kokkuvõtteks

Õpetaja saab igas osas soovitusi, kuidas töötada „See on minu tulevik“ õppematerjaliga. Oma klassile on pärast registreerumist võimalik tellida täielik „Mina ja ettevõtlus“ õppematerjali komplekt JA Eestist www.ja.ee. Samuti saab tellida muid õppematerjale. Selleks kontakteeruge JA Eesti kontoriga, kes aitavad nõuannete ja ideedega.

Seos riikliku õppekavaga

Põhikooli õppeprogramm „Mina ja ettevõtlus“ ning selle juurde kuuluv digitaalne tutvustus „See on minu tulevik“ vastavad põhikooli riikliku õppekava ettevõtlusõppe valikainekavale ning muudavad ettevõtlusteemade käsitlemise koolis õpetajale lihtsamaks.

Väljavõte “Põhikooli riiklikust õppekavast”:

“Õpilased omandavad ettevõtlikkuspädevuse – suutlikkuse ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske.” (§ 4 lg 7)

“Ettevõtlusõpet käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Aine õppimine võib toimuda praktilise tegevusena ning põhiosa mahust on suunatud praktilistele tegevustele ja loovust ning kriitilise mõtlemise oskust arendavate ülesannete lahendamisele. Õppes on olulisel kohal aktiivõppemeetodid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud, kohalike ettevõtete külastused, kohtumised ettevõtjatega, ettevõtlike lapsevanematega ja vabatahtlik tegevus kodukohas. Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas.” (lisa 12 Ettevõtlusõppe valikainekava):

Digitaalse õppematerjali kaudu on õpilastel võimalus harjutada kõiki neid oskusi. See on orienteerumine erinevates ettevõtjale vajalikes oskustes ning võimalus kohtuda erinevates valdkondades oma äri alustanud inimestega.

Teema läbinuna peaksid õpilased paremini aru saama enda võimetest ning kuidas need võiksid oluliseks osutada või kasuks tulla.

Õpilased on saavutanud positiivse hoiaku ettevõtluse ja ettevõtja suhtes ning peaksid oskama:

- püstitada eesmärged, võtta vastutust ideede elluviimisel ning rakendada meeskonnatöö võtteid;
- arendada enda loovust;
- saada aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas ja mõista ettevõtja rolli ning vastutust;
- näha ettevõtlust isikliku karjäärivõimalusena. (Põhikooli RÕK, ettevõtlusõppe valikainekava §1, lg 1.1)

Õpilased saavad probleemi lahendamiseks rakendada erinevaid vahendeid ja viise. Neil on võimalus:

- näidata initsiatiivi ning võtta vastutust, samal ajal arendades iseseisva töö ja koostöö oskust;
- omandada paremaid teadmisi turundusest ning kuidas edastada oma sõnumit;
- harjutada enda ja oma idee esitlemisoskust;
- õppida oma ideedele väljundit leidma ja otsuseid tegema;
- õppida enda ja teiste teadmiste, kogemuste ja huvide põhjal.

See projekt on rahastatud Euroopa Komisjoni toetusel. Publikatsioon kajastab ainult autori vaateid ning Euroopa Komisjon ei ole vastutav siin sisalduva informatsiooni kasutamise eest

„See on minu Tulevik” viis osa

1. Kellest võib saada ettevõtja?

Siin vaatavad õpilased lähemalt, mida kujutab endast ettevõtja ja kes võiks olla ettevõtja. Peatükk sisaldab „testi”, kus ei ole õigeid ja valesid vastuseid. Testis vastavad õpilased küsimustele enda ettevõtlikkuse ja võimete kohta. Vaatamata õpilaste vastustele on kokkuvõtlik tulemus sama – igauks võib olla ettevõtja.

Testi eesmärk on tuua esile need oskused ja näidata, et igauhel on midagi, milles nad head. Need omadused võivad tulla esile olukordades, millele õpilased varem mõelnud pole. See on individuaalne ülesanne. Kui õpilasi on rohkem kui üks, siis võib teha ülesannet mitmekesi ja hiljem selle üle klassis arutada.

Enda ettevõtlikke isikuomadusi kasutab igauks iga päev ning neid on võimalik arendada. Ettevõtjaks olemine ei ole amet, ettevõtja on keegi, kes näeb võimalusi ning kasutab neid.

Mõned nõuanded enne alustamist:

Ülesande tutvustamiseks arutlege õpilastega, milliseid olulisi oskusi nemad omavad. Kirjutage need tahvlile. Oskused võivad olla seotud kasvõi jalgpalli mängimise, sõpradega suhtlemise või mõne muu kontekstiga. Sellistest oskustest rääkides hakkavad õpilased nägema ka enda teistsuguseid võimeid, mida nad varem ei pidanud hariduslikus kontekstis olulisteks. Me kõik kasutame iga päev koolis ja vabal ajal oma erinevaid oskusi ilma nendele mõtlemata. Nende rõhutamine õpilastele võib olla oluline, kuna paljud ei pruugi oma võimeid endale teadvustada. Hea koostöövõime võib olla nähtav jalgpalliplatsil, kuid ei pruugi kajastuda klassiruumis. Hea organiseerimisoskus võib avalduda üritusi korraldades, aga ei pruugi olla nähtav õpetajale.

Ära unusta, et mõiste „ettevõtlus“ on väga lai ning mõne õpilase jaoks on see võõras. Milliseid varasemaid teadmisi õpilased omavad mõistete „ettevõtja“ ja „ettevõtlus“ kohta? Alustage seda ülesannet aruteluga, mida õpilased juba ettevõtlusest teavad.

2. Arva ära äriidee!

Selles osas kohtute mitme ettevõtjaga, kes on oma ideid edukalt ellu viinud. Seda ülesannet võib läbi viia individuaalselt või klassis. Siiski on oluline, et mingil etapil arutate ülesannet koos õpilastega. Õpilased saavad väikestes gruppides töötades harjutada tagasiside andmist ning peegeldamist.

Sissejuhatavaks küsimuseks võib olla: Kas ükskõik kes võib olla ettevõtja? Kes saab olla ettevõtja?

Laske õpilastel arutleda, küsimusi küsida ja peegeldada ning koos analüüsida. Seostage see eelmise osaga.

Läbige peatükk nii:

- 1) Valige üks ettevõtja (kolmest võimalikust variandist)
- 2) Arvake küsimustele vastates ära, milles seisneb ettevõtja äriidee. Õpilastel on kolm katset.
- 3) Vaadake filmi, kus ettevõtja räägib oma ärist. Arutlege, kas firma nime ja äritegevuse vahel on seos.
- 4) Valige uus ettevõtja või jätkake järgmise peatükiga.

3. Kuidas kõik algas?

Selle peatüki eesmärgiks on näidata õpilastele ettevõtjate erinevaid oskusi, mis on olnud olulised ideest teostuseni jõudmisel ja lahenduste leidmisel.

Ülesannet võivad õpilased läbi viia individuaalselt või koos teistega. Arutlege ja analüüsige koos õpilastega, millest ettevõtjad räägivad.

Täitke ülesannet nii:

- 1) Valige üks ettevõtja (kolmest võimalikust variandist)
- 2) Vaadake filmi.
- 3) Tehke küsimustele vastates filmi sisust kokkuvõtte. Lugege läbi tagasiside, mis on iga küsimuse lõpus.
- 4) Jätkake ettevõtjalt nõuannete saamist.
- 5) Valige uus ettevõtja või jätkake järgmise peatükiga.

Arutlege hiljem, milliseid nõuandeid anti. Kuidas teistes situatsioonides need nõuanded kasuks võiksid tulla?

4. Loo oma ettevõtja

Ettevõtjaid võib olla väga erinevat tüüpi ja erinevate oskuste ja tugevustega. Keegi ei saa kõiges hea olla. Siin peaksid õpilased looma enda ettevõtja, valides erinevate ametite ja oskuste vahel.

Seejärel tuleb loodud ettevõtjat teistele esitleda. Eesmärgiks on näidata õpilastele, et igäüks võib olla ettevõtja ja erinevad oskused kujundavad erinevaid ettevõtjaid.

Täitke ülesannet nii:

- 1) Valige ettevõtjale elukutse.
- 2) Valige, mida teeb ettevõtja meeskonnatöös kõige paremini.
- 3) Valige, mis on ettevõtja jaoks töös kõige toredam.
- 4) Andke ettevõtjale nimi.
- 5) Esitlege oma ettevõtjat teistele.

Mõned nõuanded enne alustamist:

Ärge unustage uuesti rääkida erinevatest oskustest. Arutlege kogu klassiga.

Seostage see varasema ülesandega: Kes võib olla ettevõtja? Samuti arutlege teiste oskuste üle, mida õpilased välja toovad. Siin on mõned näited: suhtlemisoskus, vastutuse võtmine, initsiatiivikus, analüüsioskus, probleemi lahendamisoskus, innustus, ettevõtlikkus, loomingulisus, ebatavalisus ja paindlikkus. Laske õpilastel peegeldada ja arutleda, kuidas neid oskuseid arendada.

Arutlege, mida erinevad oskused tähendavad, kes võiks neis hea olla või kuidas võiks neis paremaks saada. Eesmärgiks on näidata õpilastele, et kõik võivad olla ettevõtjad ning erinevad oskused loovad erinevaid ettevõtjaid.

Mõned nõuanded enne esitlust:

Kuna õpilased peavad mitmetes õppeainetes teiste ees rääkima, siis on neil vaja selleks harjutada. Neljas osa annab õpilastele hea võimaluse suhtlemisioskuse arendamiseks. Laske õpilastel enda loodud ettevõtjat esitleda ning mõelge, miks see ettevõtja on just selline välja tulnud. Siin on õpilastele mõtlemiseks mõned küsimused:

- Kui sarnane on see ettevõtja minuga? Milliseid omadusi jääb puudu? Millised omadused on sarnased? Põhjenda ja selgita.
- Milliseid võimeid ja oskusi ettevõtja omab?
- Millised nendest võimetest võiksid minu arvates tulla kasuks ka teiste ametite juures? Too näiteid ja põhjenda miks.
- Millised teised ametid sobiksid sellele ettevõtjale?
- Kui ma peaksin looma “super-ettevõtja” siis millised omadused tal oleksid ja miks?

Järgmised nõuanded sisaldaks selle tegelaskuju edasiarendamist, kui õpilased püüavad enda loodud ettevõtjatele leida kõige sobivama ameti. Pange ettevõtja konteksti ja laske õpilastel välja mõelda talle omane lugu. Hiljem saavad õpilased vahetada oma lugusid ja üksteisele tagasisidet anda.

- Mida ettevõtja mõtleb?
- Milliste takistustega on ettevõtja kokku puutunud?
- Kuidas reageerib ettevõtja probleemidele?
- Milliseid võimalusi ettevõtja märkab?
- Kuidas ettevõtja sellel päeval oma firma töös enda oskusi kasutab?

Lubage õpilastel olla esitlust koostades loomingulised. Rakendage tehnoloogilisi võimalusi ning laske neil kasutada erinevaid veebilehekülgi, rakendusi või filme.

5. Kokkuvõte

Lõpetuseks tehke õpilastele harjutusest ja õpitust üldine kokkuvõte. See võib olla selline:

- Ettevõtjad näevad võimalusi ja kasutavad neid.
- Kõik võivad olla ettevõtjad ning arendada oma oskusi.
- Usu endasse ja oma ideedesse.

Soovitusi kokkuvõtte tegemiseks:

- Laske õpilastel salvestada lühifilm. Õpilaste ülesandeks on sellega näidata, mida nad õppisid ja väljendada seda loominguliselt.
- Kui teil ei ole digitehnoloogia kasutamise võimalust siis võite lasta õpilastel üksteist intervjuuerida. Korraldage rollmäng, näiteks “Terevisiooni” eeskujul stseenina. Õpilased kirjutavad koos küsimused, üks õpilane küsib ja teine vastab. Sellega saavad õpilased näidata, mida nad ettevõtjate kohta õppisid.
- Kasutage äppe ja veebilehekülgi, mille abil saavad õpilased anda lõbusalt ja loominguliselt hinnanguid ja seejärel neid teistele õpilastele esitleda.

Jätkake töötamist programmiga „Mina ja ettevõtlus“

Nüüd on õpilastel toimunud esimene tutvus ettevõtlusega. Me loodame, et teie ja teie õpilased soovivad jätkata ettevõtlusõpet „Mina ja ettevõtlus“ programmiga. Teil on pärast klassi registreerimist JA Eestis, võimalus tellida selle programmi õppematerjali JA Eesti veebilehe kaudu. Pakume ka lisamaterjale, õpetamiseks.

Järgnevalt on toodud e-õppematerjali „See on minu tulevik“ kasutamise võimalused „Mina ja ettevõtlus“ programmi erinevate teemade juures.

Teema 1 *Sissejuhatus ettevõtlusõppesse* ja teema 2 *Tegutse arukalt, ole ettevõtlik* on seotud esimese osaga *Kellest võib saada ettevõtja*.

Nende teemade juures teevad õpilased lähemat tutvust „ettevõtja“ mõistega. Õpilased arendavad oma teadmisi ja teadlikkust ettevõtlusest, ettevõtjatest ja ettevõtlikkusest. Neil on võimalus töötada oma oskuste ja võimetega ning mõelda, kuidas nad saavad neid tulevikus oma karjääris rakendada. Kasutage võimalust kohtuda kohaliku ettevõtja või ettevõttega.

Teema 3. *Tunne turgu, ole loov ja innovaatiline* on seotud 2. osaga *Arva ära äriidee* ja 3. osaga *Kuidas kõik algas*.

Kolmanda teema juures tutvuvad õpilased ettevõtte asutamiseks vajalike teadmiste ja oskustega. töötavad rühmades välja minifirma ideekavandi, rakendades selleks loovat ja innovaatilist mõtlemist ning tuginedes turuvajadusele. Õpilased harjutavad eneseteadlikkuse kasvatamist ning iseseisva töö ja meeskonnatöö oskust. Siin saavad õpilased esitleda enda äriideed või noortekeskuse kavandit võttes eeskujuna noortelt ettevõtjatelt peale filmide vaatamist.

Teema 4. *Tunne turgu, reklaami toodet või teenust, sobib 4. ossa Loo ise ettevõtja*.

Õpilased saavad esitleda enda loodud ettevõtjat klassile ja arendada esinemisjulgust.

Teema 5 *Ole vastutustundlik* ja teema 6 *Ole hooliv* seostub 3.osaga *Kuidas kõik algas*.

Nende teemade juures ja ettevõtjate näidete abil arutlevad õpilased ettevõtjate vastutuse, hoolivuse ja abivajajate märkamise üle. Õpilased õpivad vastutustundlikku käitumist, tutvuvad sotsiaalsete ettevõtetega ja õpivad koostama lihtsat äriplaani.

Teema 7 *Tegutse arukalt, loo meeskond* on seoses *Kokkuvõtte* osaga.

Selle teema raames arendavad õpilased end meeskonnatöös ja mõistavad koostöö tähtsust ning eesmärkide seadmise ja lahenduste leidmise vajadust, analüüsivad enda ettevõtlikkust, mida nad eelnevates peatükkides on harjutanud. Lõpetuseks on hea teha kokkuvõte, milles õpilased panevad kirja mõtted enda, oma võimete ja tuleviku probleemide kohta.

Soovitused lisategevusteks

Ettevõtjaga kohtumine

Korraldage kohtumine kohaliku ettevõtjaga. Selle eesmärgiks on pakkuda õpilastele võimalust kohtuda päris ettevõtjaga tema töökeskkonnas. Õpilased lahkuvad kohtumiselt täpsema arusaamaga sellest, mida tähendab olla ettevõtja ning hinnata, kas ka neil on ettevõtlikkust ja võimalusi ettevõtjaks hakata.

Õpetaja roll on olla klassi eest vastutav ning juhendada õpilasi enne ja pärast kohtumist.

Naised ettevõtluses

Läbi aja on mehed ja naised leiutanud asju, et teha elu lihtsamaks. Alates ratta leiutamisest ja lõpetades odaotsaga, kuni tänapäevaste tehnoloogiliste uuendusteni. Siiski on ajalooaraamatutesse dokumenteeritud ettevõtjatena peamiselt mehed. Miks see nii on?

Nõuandeid ülesanneteks

Milliseid ajalooliseid naisettevõtjaid te leiate, mida nad leiutasid või millise ettevõtte asutasid? Laske õpilastel töötada gruppides ja andke neile õppimiseks ühe naisettevõtja nimi. Õpilased uurivad välja, mida see inimene tegi ja miks. Kas see inimene lahendas mingi probleemi, mis see oli? Milliseid oskusi ja omadusi sellel naisel oli? Koostage õpilaste kogutud andmetest väljapanek.

Jagage naisleiutajad erinevatesse valdkondadesse nagu näiteks bioloogia, keemia, füüsika ja tehnika. Otsige internetist leiutajaid. Vaadake nende tooteid, arutlege ja tuvastage, milliseid probleeme on need inimesed enda toodetega lahendanud.

Sotsiaalsed ettevõtjad

Sotsiaalsed ettevõtjad on ettevõtjad, kes lahendavad ühiskondlikke probleeme, aga kasutavad selleks kommertslikke vahendeid. On palju näiteid ettevõtjatest, nii Eestist kui ka maailmast, kes lahendavad ühiskondlikke probleeme. Need inimesed on edasiseks arenguks olulised ja samal ajal keskenduvad nad ka ühiskondlikule heaolule.

Näiteid leiate programmi “Mina ja ettevõtlus” 6. teemast ja kohalikest ettevõtlusest.

Nõuandeid ülesanneteks

- Laske õpilastel otsida ja esitleda sotsiaalseid ettevõtjaid, nende ideid ja milliseid probleeme nad on lahendanud.
- Laske õpilastel tuvastada ühiskondlikke probleeme ja pakkuda, kuidas neid saaks lahendada.

Kutsuge klassi õpilasfirma

JA Eesti kaudu saate leida kontakti mõne õpilasfirmaga ja kutsuge nad klassile rääkima oma keskkooliaastast ettevõtjana. Võite külastada kohalikke õpilasfirmade laata, kus JA noored ettevõtjad osalevad.